

DRŽAVNI ARHIV U SLAVONSKOM BRODU

SUMARNI INVENTAR

OPĆINA VELIKA KOPANICA 1918-1940

Broj fonda: HR DASB 9

Izradila: Zdenka Lakić

Slavonski Brod, 2002.

SADRŽAJ

POPIS KRATICA	3
I. OPIS FONDA	4
1. IDENTIFIKACIJA.....	4
2. KONTEKST.....	4
3. SADRŽAJ I USTROJ.....	6
4. UVJETI DOSTUPNOSTI I KORIŠTENJA.....	6
5. DOPUNSKI IZVORI.....	7
6. PODRUČJE KONTROLE OPISA.....	7
II. OPIS SERIJA I PODSERIJA FONDA (INVENTARNI POPIS)	9
1. Zapisnici.....	10
2. Uredžbeni spisi.....	10
3. Popisi kuća, kućnih zadruga i regruta.....	11

POPIS KRATICA

br.	broj
čl.	članak
DASB.....	Državni arhiv u Slavonskom Brodu
d/m	dužnih metara
dr.	drugo
f.	arhivski fond
HDA	Hrvatski državni arhiv
HR	Hrvatska Republika
Inv.br.....	Inventarni broj
ISAAR (CPF).....	Međunarodna norma arhivističkoga normiranoga zapisa za pravne i fizičke osobe te obitelji
ISAD (G)	Opća međunarodna norma za opis arhivskoga gradiva
knj.....	knjiga
kut.	kutija
sig.:	signatura
str.	stranica

1. IDENTIFIKACIJA

Oznaka / signatura:

HR-DASB-9

Naslov:

OPĆINA VELIKA KOPANICA

Vrijeme nastanka gradiva sadržanog u jedinici opisa:
1918. – 1940.

Razina opisa:

Fond

Količina i nosač jedinice opisa:

18 knjiga, 0,5 kutija , 0,40 d/m

2. KONTEKST

Naziv stvaratelja:

Općina Velika Kopanica

Vrijeme i mjesto djelovanja:

Općina Velika Kopanica djelovala je od 1918. do 1941.. Obuhvaćala je područje naselja: Kupina, Mala Kopanica i Divoševci. Nalazila se u sastavu Sreza Slavonski Brod i Osječke oblasti.

Sjedište djelatnosti

Sjedište Općine Velika Kopanica nalazilo se u Velikoj Kopanici.

Pravni položaj

Od ujedinjenja Države Slovenaca, Hrvata i Srba s Kraljevinom Srbijom 1.12.1918. do donošenja Vidovdanskog ustava 28.01.1921. u sustavu lokalne uprave nije se ništa bitno promijenilo. Ona je bila organizirana na temelju zakona koji su bili na snazi do 1918. Tako su općine sve do donošenja Zakona o općinama i oblasnim samoupravama iz 1929. djelovale na osnovu Zakona o uređenju općina i trgovišta koja nisu imala uređenog magistrata od 12.12.1870.¹ koji je Zakonom od 1.12.1889. protegnut i na područje bivše Hrvatsko – slavonske vojne krajine,² a nadređeni im kotari na osnovu Zakona o ustrojstvu županija i uređenju uprave u županijama i kotarima od 5.02.1886. koji je samo usklađen sa zakonom od 26.04.1922.³

Vidovdanskim ustavom došlo je do izjednačavanja zakona na području cijelog Kraljevstva Srba, Hrvata i Slovenaca. Definirano je da se uprava sastoji od oblasti, kotara i općina.⁴ Državni teritorij bio je podijeljen na 33 oblasti od kojih je jedna bila i Osječka oblast sa sjedištem u Osijeku. Njoj je pripadala i općina Velika Kopanica s naseljima: Kupina, Mala Kopanica i Divoševci. Uz druge zakone kojima je definirao svoju apsolutističku vlast u Kraljevini Jugoslaviji 1929., kralj je donio i Zakon o izmjenama zakona o općinama kojim je dao raspustiti sve općinske uprave te postaviti

¹ Isto, str. 359. Zakon vidi u Zbornik zakonah I naredabah valjanih za Kraljevinu Hrvatsku I Slavoniju, god. 1871., U Zagrebu, 1872.,str.37-50.

² Sbornik zakonah Inaredabah valjanih za kraljevine Hrvatsku i Slavoniju, Zagreb, 1890.str. 83-84.

³ Beuc,I. n.dj. str. 360.

⁴ Beuc, Ivan, Povijest institucija državne vlasti u Hrvatskoj (1527-1945.), Zagreb, 1969.,str.335-

nove i raspustiti sve organe oblasne samouprave te postaviti komesare umjesto tih organa.⁵ Novim Zakonom o nazivu i podjeli Kraljevine Jugoslavije na upravna područja od 3.10.1929. država je podijeljena na banovine, kotare (srezove) i općine.⁶

Novi «Zakon o opštinama» donesen je 14.03.1933.⁷ Po njemu su najniže tijelo uprave bila općinska načelstva.

Do izmjena u organizaciji općina došlo je ponovno nakon osnivanja Banovine Hrvatske 1940. donošenjem Uredbe o izmjenama i dopunama Zakona o općinama od 14.III.1933.⁸

Nadležnost, svrha, funkcije i područje djelatnosti

Općinski odbori kao izabrana samoupravna tijela općine brinula su se o općinskoj imovini, provođenju raznih zakonskih odredbi i organizaciji sveukupnog života na svome području. Općinski su odbori birali općinska načelstva kao svoja izvršna tijela. Osim administrativnih i općih poslova (vođenje urudžbenog zapisnika spisa i drugih uredovnih knjiga, izbornih listina, zapisnika, ročišnika i sl.) službenici općine pripremali su i predlagali općinskom odboru plan budžeta i završni račun za proteklu godinu, pripremali su odluke općinskog odbora, vodili su i redarstvene poslove (izricali kazne u onim slučajevima koji su potpadali pod nadležnost općine, skrbbili o sigurnosti ljudi i imovine, moralu, redu i miru, nadzirali kretanje stranaca i sumnjivih osoba, vršili prijavljivanje i odjavljivanje radnika, izdavali dozvole za javne priredbe i imali nad njima nadzor, nadzirali sajmove i trgovinu uopće, vodili popise općinara i domaćinstava, zavičajnika, izdanih domovnica i putovnica, popise društava, obrtnika, vojnih obveznika i dr.), zemljišno – pravne poslove (vodili popise katastarskih čestica, izvršenih dioba zadruga, izdavali posjedovne listove i sl.), poslove školstva (vodili popise školskih sposobnjaka, nemarno polazećih učenika, sjedničke zapisnike Školskog odbora i dr.), poslove zdravstva (vodili zapisnike sjednica općinskog zdravstvenog odbora, dnevnik liječenja i pojave zaraznih bolesti, iskaze zdravstvenog osoblja, popise raznih bolesnih osoba, preglede škola i javnih objekata i dr.), građevinske poslove (cestovne proračune, vodili brigu o mostovima, putovima i drugim građevinama, bilježili vodostaj i sl.), vojne poslove (vodili knjige vojnih obveznika, popise regruta, iskaze erarskih konja i razne tegleće stoke, popis oružja i dr.), poslove šumarstva i lova (iskaze lugara, poljara i vincilira, očevidnike izdanih dozvola za izvoz drva, za lov i dr.), veterinarske poslove (izdavanje stočnih putnica, dozvola za prodaju stoke, pregled stoke za klanje, podnošenje izvještaja kotarskim vlastima o stanju stočnog fonda i dr.), gospodarske poslove (vodili iskaze šteta od požara, vatrogastvo i zaštitu od požara, pripremali izvještaje za statistički ured) prometa (nadzirali stanje cesta i mostova, popis vozila), zemljišne zajednice (iskazi zemljišne zajednice, zapisnici skupštinskih sjednica, godišnji proračuni, računi i sl.), blagajničko poslovanje (blagajničke knjige, očevidnike likvidacija i dr. kontrolne financijske knjige).

Administrativni ustroj / organogram

Na čelu Upravne općine bio je Općinski odbor. On je bio samoupravno tijelo birano na općinskim izborima a sastojalo se od 12-24 odbornika (kasnije 18 – 36). Izvršno tijelo bilo je općinsko načelstvo koje je birao općinski odbor a nadređeno mu je bilo kotarsko načelstvo.

Općinski odbor je iz svojih redova birao sudca ili kneza (kasnije načelnika), bilježnika i drugo profesionalno osoblje (službenike) koje je obavljalo poslove koje je na njih prenio općinski odbor. Služba bilježnika (tajnika) bila je trajna dok su se ostali činovnici birali na tri godine. Općinsko načelstvo je neposredno obavljalo poslove koji su bili u nadležnosti općinskog odbora dok je odbor donosio odluke iz svoje nadležnosti čije je izvršavanje povjeravao načelstvu i odlučivao o financijskim sredstvima potrebnim za provođenje odluka.

⁵ Isto, str. 363.

⁶ Službene novine br. 233-XCVI, br. 233, I br. 297 – CXXIV.

⁷ Isto, br. 85, 1933.

⁸ Narodne novine br. 84, 85 i 209. iz 1940.

Veze

Općina je imala određeni stupanj samostalnosti ali je vrlo čvrsto bila povezana s Kotarskom oblasti i uredom, a preko njega s oblasti, kasnije s banskom vlasti..

Povijest arhivskog fonda

Arhivsko gradivo Općine Velika Kopanica preuzeto je 18.01.1993. od Sekretarijata opće uprave Općine Slavonski Brod, Mjesnog ureda u Velikoj Kopanici, o čemu je sastavljen Zapisnik o primopredaji br. 41/1 – 1993.od 08.03.1993. Gradivo je upisano u Knjigu primljenog gradiva pod rednim brojem 103/6.

Način preuzimanja ili predaje

Gradivo arhivskog fonda preuzeto je po službenoj dužnosti.

3. SADRŽAJ I USTROJ

Sadržaj:

Gradivo se sastoji od Zapisnika izdanih marvinskih putnica, Povjerljivog urudžbenog zapisnika i nešto malo općih urudžbenih spisa, te popisa kuća, kućnih zadruga i mladića koji su potpadali regrutaciji.

Plan sređivanja

Gradivo fonda razvrstano je u 3 serije: 1. Zapisnici o izdavanju marvinskih putnica 2.) Urudžbeni spisi I 3.) Popisi kuća, kućnih zadruga i regruta.

Odabiranje i izlučivanje

Odabiranja i izlučivanja u fondu nije bilo.

4. UVJETI DOSTUPNOSTI I KORIŠTENJA

Uvjeti dostupnosti

Gradivo fonda dostupno je svim građanima Republike Hrvatske sukladno odredbama Zakona o arhivskom gradivu i arhivima⁹ i Pravilnika o radu čitaonice Državnog arhiva u Slavonskom Brodu i korištenju arhivskog i knjižničkog gradiva.¹⁰

Jezik i pismo u gradiva

Gradivo je pisano na hrvatskom jeziku. Pismo je latinica.

Obavijesna pomagala

---

⁹ Narodne novine Republike Hrvatske br. 105/1997.

¹⁰ DASB, Spis klasa br.: 003-05/98-01/04, Ur. broj: 2178-19-01-98-1.

Za fond je izrađen sumarni inventar.

5. DOPUNSKI IZVORI

Postojanje i mjesto čuvanja izvornika

Prema dosadašnjim saznanjima Državnog arhiva u Slavonskom Brodu izvorni dokumenti Općine Velika Kapanica nalaze se samo u ovom arhivskom fondu.

Dopunski izvori

Kao dopunski izvor za istraživanje povijesti Općine Velika Kapanica mogao bi poslužiti arhivski fond Osječke oblasti u Državnom arhivu u Osijeku (sig.: HR-DAO-20), te fondovi Savske banovine (HR-HDA- 142,143,144,145,146,147,148,149,150,151,152,153) i Banovine Hrvatske (HR- HAD-157,158,159,160,161,162,163,164,165,166,) u Hrvatskom državnom arhivu u Zagrebu.¹¹

Literatura

1. Beuc, Ivan, Povijest institucija državne vlasti u Hrvatskoj (1527-1945), Zagreb, 1969.
2. Sršan, Stjepan, Seoske općine i njihovo arhivsko gradivo // Glasnik arhiva Slavonije i Baranje, g. 6 (2001), br. 6, str.- 183 – 191.
3. Kraljevina Srba, Hrvata i Slovenaca: «Rečnik mesta» = «Riječnik mjestâ», Beograd, 1925.
4. Zbornik zakonah i naredabah valjanih za kraljevinu Hrvatsku i Slavoniju, god. 1871., U Zagrebu, 1872., str. 37-50.
5. Sbornik zakonah i naredabah valjanih za kraljevinu Hrvatsku i Slavoniju, Zagreb, 1891.

6. PODRUČJE KONTROLE OPISA

Napomena arhivista

Područje Općine Velika Kapanica do razvojačenja Vojne krajine 1881. nalazilo se u njezinom sastavu. Nakon razvojačenja Vojne krajine i donošenja Zakona o ustroju županija i uređenju uprave u županijama i kotarima, kotar Županja i kotar Vinkovci, kojemu je pripadala i Upravna općina Velika Kapanica, ulaze u sastav Srijemske županije,¹² nakon osnivanja oblasti 1921. u

¹¹ Arhivski fondovi i zbirke u arhivima i arhivskim odjelima u SFRJ: SR Hrvatska, Beograd, 1984, str. 67-68.

¹² Zakon o ustroju županija i uređenju uprave u županijama i kotarima od 5.02.1886. (Smrekar. M. Priručnik za političku upravnu službu u kraljevinah Hrvatskoj i Slavoniji, knj. I.. Zagreb, 1899.)

sastav Osiječke oblasti, a od 1929. u sastav Savske banovine i Sreza Brod na Savi. Dokumentacija sreza nije sačuvana.

Pravila i propisi

Pri izradi sumarnog inventara korišteni su: Opća međunarodna norma za opis arhivskoga gradiva (ISAD(G)), 2.izd.,Zagreb, 2001. i Međunarodna norma arhivističkoga normiranoga zapisa za pravne i fizičke osobe te obitelji, (ISAAR(CPF), Zagreb, 1999.;

Nadnevak izrade opisa:

Sumarni inventar izradila je u prosincu 2002. Zdenka Lakić.

INVENTARNI POPIS

Fond: Općina Velika Kopanica: HR-DASB-308/1

Oznaka/signatura serije: **HR-DASB-308/1**

Naslov serije: Zapisnici o izdavanju marvinskih putnica

Vrijeme nastanka gradiva sadržanog u jedinici opisa: 1929. – 1932.

Razina opisa: Serija

Količina: 1 knjiga

Broj Tehničke jedinice	Naslov/Sadržaj	Godina	Količina	Napomena
1	Zapisnici o izdavanju marvinskih putnica	1929. - 1932	1 knjiga	Uvezano!

Fond: Općina Velika Kopanica: HR-DASB-308/2

Oznaka/signatura serije: **HR-DASB-308/2**

Naslov serije: Urudžbeni spisi

Vrijeme nastanka gradiva sadržanog u jedinici opisa: 1926. – 1940.

Razina opisa: Serija

Količina: 1 knjiga, 0,5 kutija

Knjige

Broj tehničke jedinice	Naslov/Sadržaj	Godina	Količina	Napomena
2	Povjerljivi urudžbeni zapisnik s kazalom	1926. - 1931.	1 knjiga	Uvezano!

Spisi

Broj tehničke jedinice	Naslov/Sadržaj	Godina	Količina	Napomena
1	Spisi po urudžbenom zapisniku i izvodi iz matičnih knjiga rođenih za regrute	1933. - 1940.	0,5 kutija	Spisi uloženi u uski registrator!

Fond: Općina Velika Kopanica: HR-DASB-308/3 Oznaka/signatura serije: **HR-DASB-308/3**

Naslov serije: Popisi kuća, kućnih zadruga i regruta

Vrijeme nastanka gradiva sadržanog u jedinici opisa: 1918. – 1940.

Razina opisa: Serija

Količina: 16 knjiga

Knjige

Broj tehničke jedinice	Naslov/Sadržaj	Godina	Količina	Napomena
3.	Brojevni očevidnik kućnih brojeva selâ Velika i Mala Kopanica	s.a.	1 knjiga	Uvezano!
4.	Popisna lista zadruga (obitelji) Velike Kopanice, vezano uz očevidnik kućnih brojeva od broja 9 – 66 i 178 – 297.	- « -	- « -	- « -
5.	Regrutni spisak mladića rođenih 1896.-1898. koji potpadaju pod regrutaciju 1918.g. od br. 1 – 83	1918.	- « -	- « -
6.	Regrutni spisak mladića rođenih 1899. – 1900. koji potpadaju pod regrutaciju 1920.g. od br. 1 – 28 i od br. 1 –36.	- « -	- « -	(svećenikov popis regruta: 1922. i 1923.g.) Uvezano!
7.	Regrutni spisak mladića rođenih 1905. – 1907. koji potpadaju pod regrutaciju 1925., 1926. i 1927.godine od br. 1 – 39/1925.; Od br. 1 – 34/1926. Od br. 1 –34/1927.	1925. - 1927.	- « -	(svećenikov popis regruta) Uvezano!
8.	Regrutni spisak mladića rođenih 1908. koji potpadaju pod regrutaciju 1928.g. od br. 1 – 37/1928.	1928.	- « -	- « -
9.	Regrutni spisak mladića rođenih 1909. koji potpadaju pod regrutaciju 1929.g. od br. 1 – 41/1929.	1929.		- « -
10.	Regrutni spisak mladića rođenih 1910. koji potpadaju pod regrutaciju 1930.g.	1930.	- « -	Uvezano! Sadrži i popis svećenika!

11.	Regrutni spisak mladića rođenih 1911. koji potpadaju pod regrutaciju 1931.g. od br. 1 – 34	1931.	1 knjiga	- « -
12.	Regrutni spisak mladića rođenih 1912. koji potpadaju pod regrutaciju 1932.g. od broja 1 – 17.	1932.	- « -	- « -
13.	Regrutni spisak mladića rođenih 1913. koji potpadaju pod regrutaciju 1933.g. od br. 1 – 41.	1933.	- « -	- « -
14.	Regrutni spisak mladića rođenih 1914. koji potpadaju pod regrutaciju 1934.g. od br. 1 – 41.	1934.	- « -	- « -
15.	Regrutni spisak mladića rođenih 1915. koji potpadaju pod regrutaciju 1935.g.	1935.	- « -	- « -
16.	Regrutni spisak mladića rođenih 1917. koji potpadaju pod regrutaciju 1937.g. od br. 1 – 18.	1937.	- « -	- « -
17.	Regrutni spisak mladića rođenih 1919. rođenih 1919. koji potpadaju pod regrutaciju 1939.g.	1939.	- « -	- « -
18.	Regrutni spisak mladića rođenih 1920. koji potpadaju pod registraciju 1940.g. od br. 1 – 34.	1940.	- « -	- « -